

Hvad er kvalitativ evidens?

Pia Dreyer
Formand for Dansk Sygepleje Selskab (DASYS)

Professor i sygepleje
Institut for Folkesundhed
Sektion for Sygepleje
Aarhus Universitet
& Aarhus Universitetshospital, Intensiv afdeling
Professor II Bergen Universitet

Kvalitativ evidens

- › Hvad er viden?
- › Hvad er evidens?
- › Hvad er kvalitativ evidens
- › Et eksempel fra intensiv

KRONIKEN

Overlæger og professorer: Der spildes alt, alt for mange penge i sundhedsvæsn

Der er alt, alt for lidt fokus på, om det, der kastes store summer efter, rent faktisk også virker. Vi bør kunne få meget mere ud af pengene – det er milliarder, der er tale om.

▶ AUTOMATISK OPLÆSNING

KRONIKEN 15. SEP. 2022 KL. 19.42

**SØREN T. SKOU SØREN OVERGAARD ANDERS
PERNER**

Søren T. Skou er forskningsleder og professor. Søren Overgaard er overlæge og professor. Anders Perner er overlæge og professor.

Værdi og effekt

- › Nu skal der skabes **sikker viden via forskning om værdien og effekten** af hverdagen på sygehusene og i primærsektoren i et ligeværdigt samarbejde mellem forskere, sundhedspersonale, patienter og industri.
- › Behandlingskvaliteten i det danske sundhedsvæsen er generelt god, men nogle patienter får for meget behandling, andre for lidt, og det er helt sikkert, at vi ikke får fuld valuta for pengene.

Værdi og effekt

- › Fundamentet for behandlingerne i sundhedsvæsenet er **kliniske retningslinjer, som bygger på bedste viden**. Denne viden opnås bedst gennem patientnær forskning, dvs. den forskning, der viser værdien og effekten for patienterne, fordi de er direkte involveret.

Værdier i sygeplejen

- › *Sundhed er ikke en fast definerbar norm eller et legemligt og sjæleligt eller socialt velbefindende, men en aktiv realisering af den livsmulighed, der findes i alt liv.*

Hildegard von Bingen (1098-1179)

Et forskningsbaseret teorigrundlag

- › Orems egenomsorg
- › Erikssons teori om lidelse
- › Martinsen og omsorgen
- › Meleis og transition
- › Benner og kompetenceudvikling
- › Scheel og Interaktionel sygeplejepsaxis,
- › Delmar med tillid og magt
- › Zoffmann og guidede egen-beslutning
- › Henderson og behovene

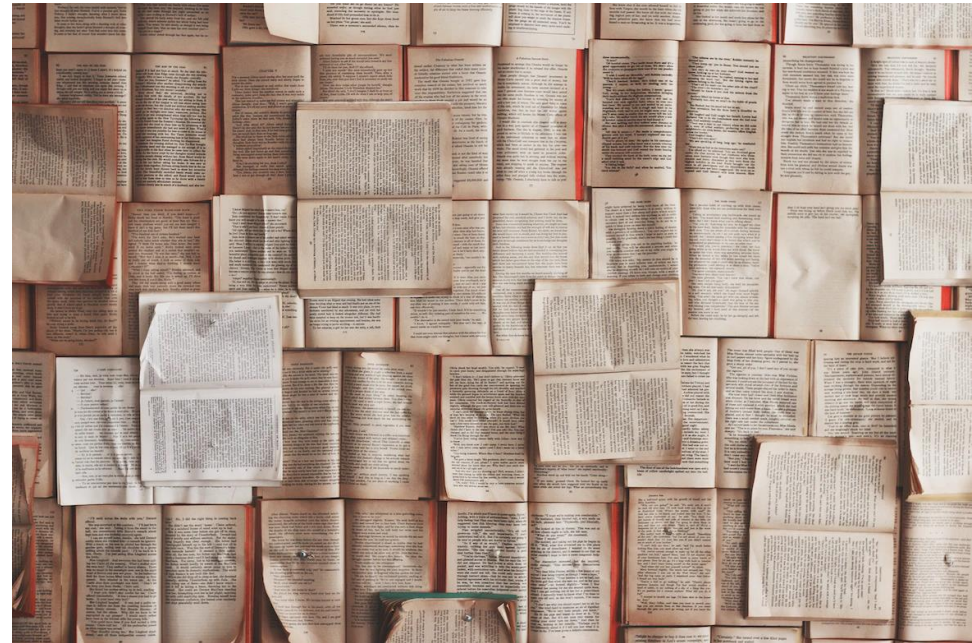
Definition: klinisk retningslinje

Systematisk udarbejdede udsagn, der kan bruges af fagpersoner og patienter, når de skal træffe beslutning om passende og korrekt sundhedsfaglig ydelse i specifikke kliniske situationer.

(Sundhedsvæsnets kvalitetsbegreber og definitioner, 2003)

<http://www.cfkr.dk/>

DASYS
Dansk Sygepleje Selskab

(Pedersen, Larsen, Håkonsen og Bjerrum 2017)

Viden og Vidensproduktion

- › Formålet med al videnskabelig aktivitet er at frembringe viden om bestemte forhold i verden.
 - Sundhedsvidenskabernes; det sunde og det syge menneske. Forholdene omkring omsorg, pleje og behandling.
 - Naturvidenskaberne; tal og målinger og effekten

- › Kilde: Spørgsmålet bestemmer metoden.

Er videnskabelig viden noget særligt?

- › Når vi frembringer viden, er vores viden altid om noget bestemt, til et bestemt formål og med brug af bestemte redskaber (K.H. Nielsen 2017)
- › Videnskabelig viden er derfor mere
 - › Sikker og generaliserbar

Forskellige vidensformer

- › Vi må acceptere at forskellige former for viden kan være komplementære, dvs. ligeværdige og gensidigt udfyldende

(Kari Martinsen 2005)

Vidensniveauer

Viden på flere niveauer

- *Det aggregerede niveau* – hvor handlinger og interventioner gavner grupper af patienter
- *Patientniveauet* – hvor kliniske beslutninger gavner den enkelte patient mest muligt i en given situation

(Pedersen, Larsen, Håkonsen og Bjerrum 2017)

Evidens at se og at indse

- › At se er at gøre noget synligt som er hævet over tvivl
- › At indse, kende, erfare

(Martinsen 2005)

Evidens - definition

› Dokumenteret kendsgerning der fremlægges til støtte for en bestemt forklaring eller sammenhæng

(den danske ordbog)

Evidens

”Evidensbaseret medicin er samvittighedsfuld, eksplicit og velovervejet anvendelse af den bedste aktuelle viden til at træffe kliniske beslutninger om behandling af individuelle patienter.”

(Sackett DL, Rosenberg WMC, Gray JAM, Haynes RB, Richardson WS. Evidence-Based Medicine: What it is and what it isn't. BMJ 1996;312:71-2.

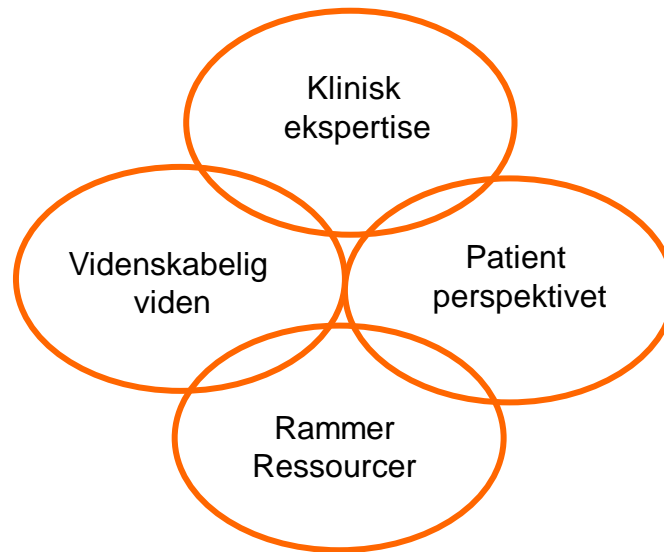
Kvantitative tilgange har
ikke patent på evidens

POINTE 1

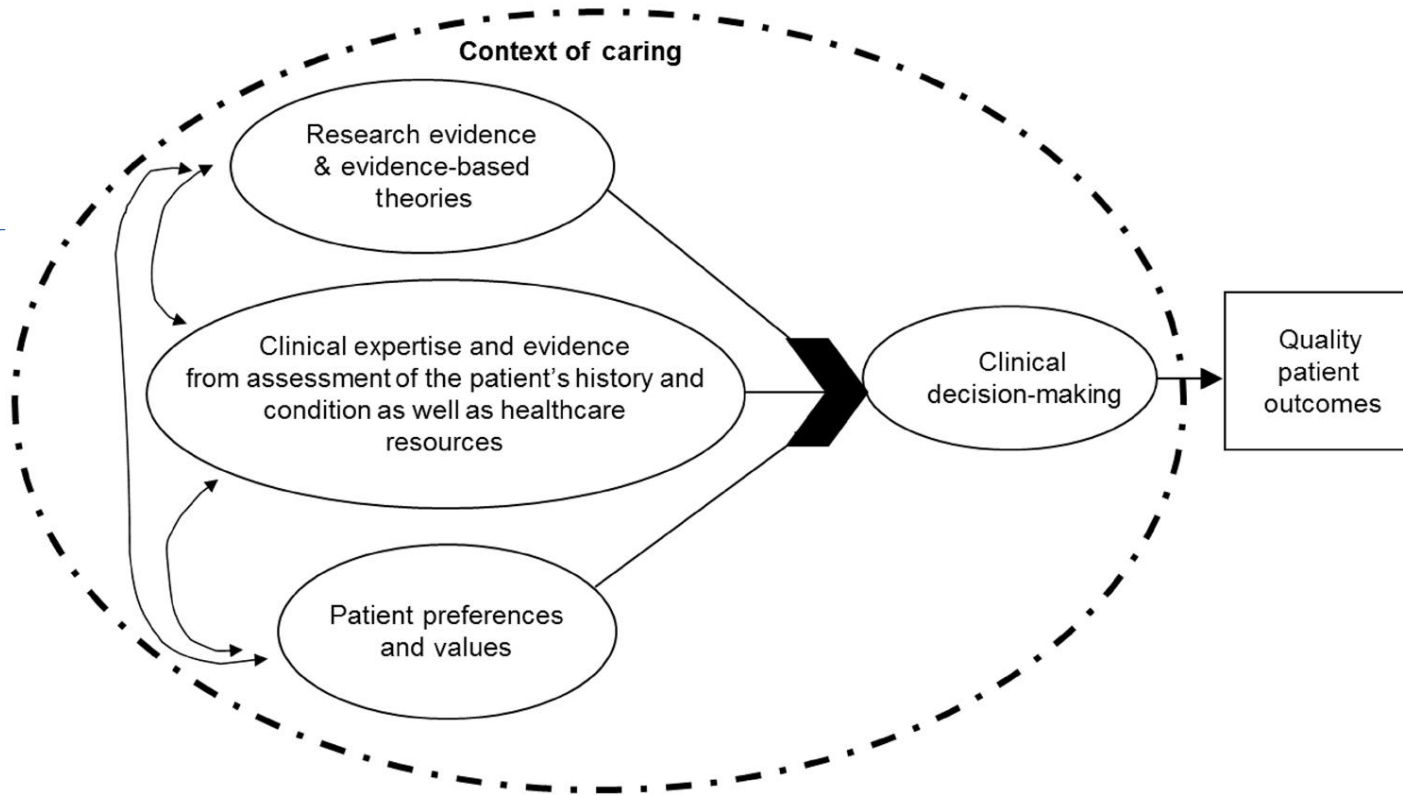
Evidensbaseret praksis

Integration af den bedst tilgængelige viden med patientens præferencer, det kliniske skøn og ressourcer

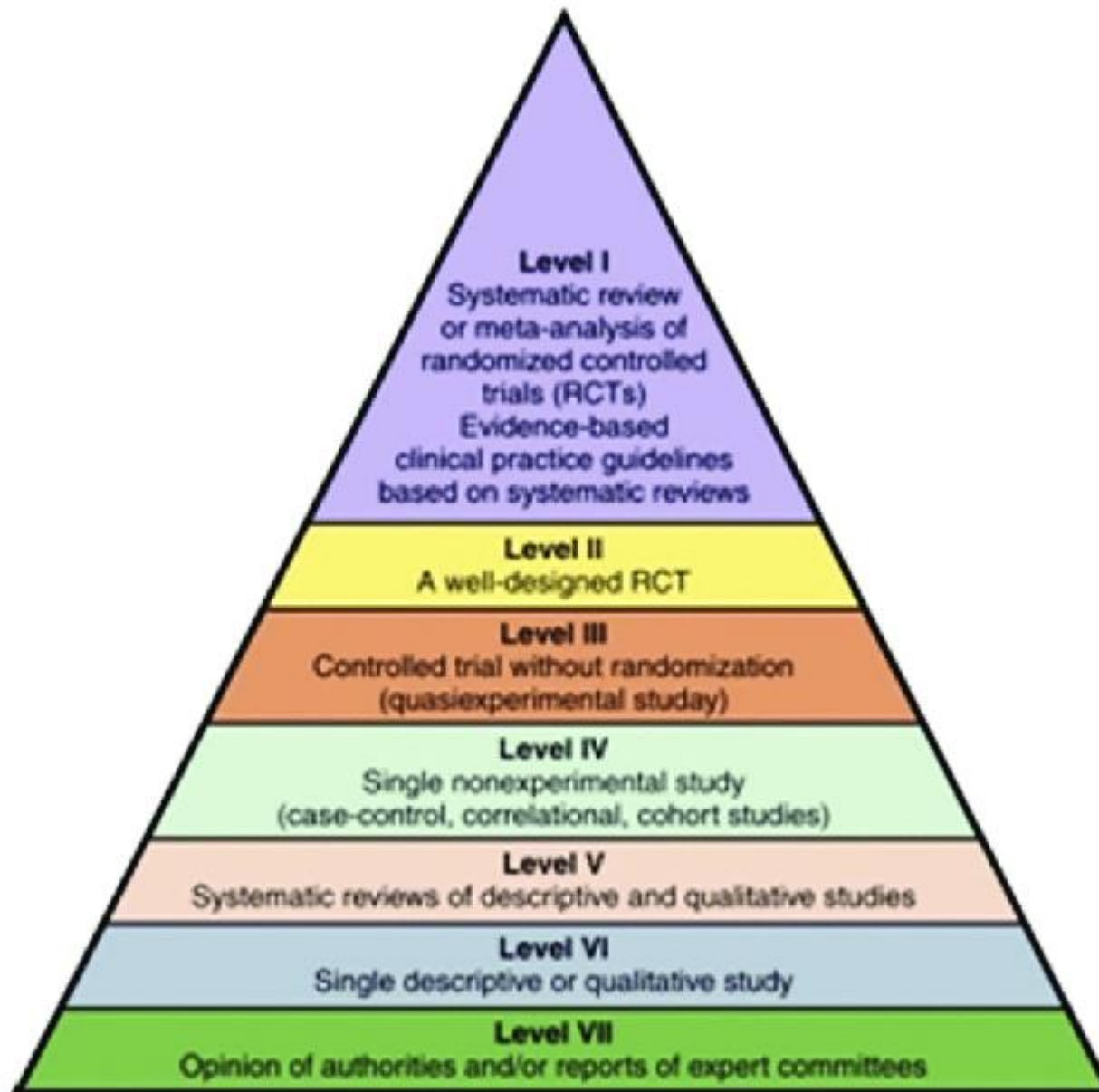

Sackett DL, 1996

EBP culture & environment

(Melnyk et al 2014)

Evidence-Based Practice

”Evidence based medicine is not restricted to randomised trials and meta-analyses. It involves tracking down the best external evidence with which to answer our clinical questions”

”Evidensbaseret medicin er ikke begrænset til randomiserede forsøg og metaanalyser. Det indebærer at opspore den bedste eksterne evidens til at besvare vores kliniske spørgsmål med.”

Evidence-Based Practice

“Without clinical expertise, practice risks becoming tyrannised by evidence, for even excellent external evidence may be inapplicable to or inappropriate for an individual patient”

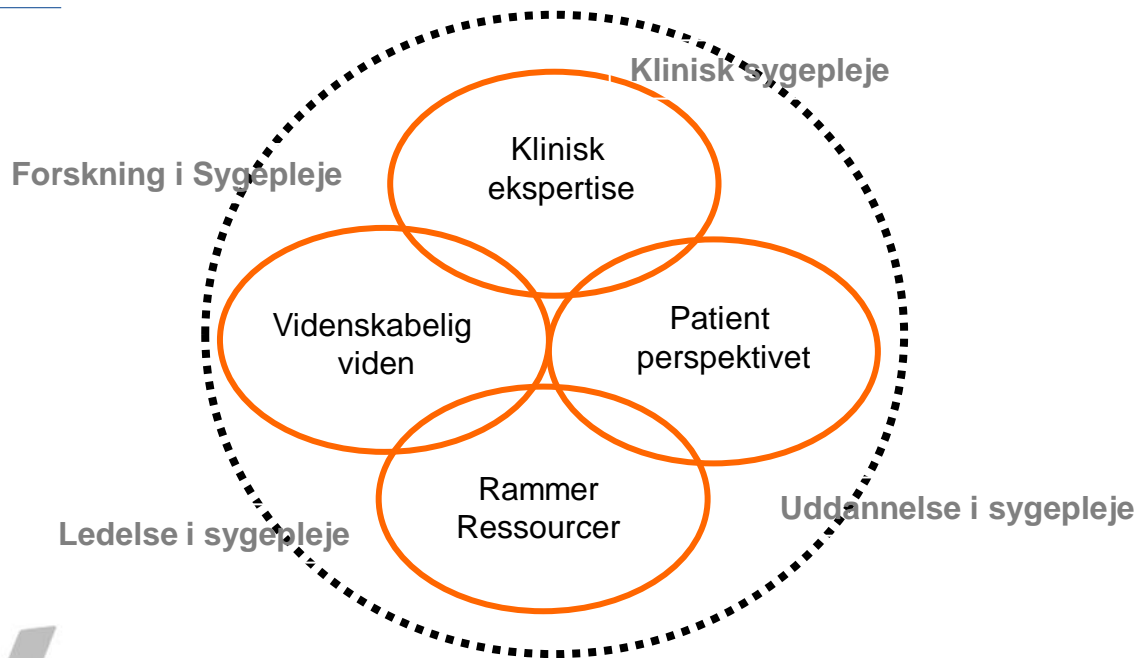
“Uden klinisk ekspertise risikerer praksis at blive tyranniseret af evidens, for selv fremragende ekstern evidens kan være uanvendelig for eller upassende for en individuel patient.”

Evidens i sygepleje

- › Behov for et bredt evidensbegreb...(kvan/kval eller Mixed Methods er helt underordnet – det er ikke enten/eller, men fokus på problemstilling og komplementerende studier...)
- › Betydning af:
 - › Patientperspektiver
 - › Forskningsperspektiver
 - › Omsorgsperspektiver
 - › Relationsperspektiver
 - › Fagperspektiver

Evidensbaseret praksis

Integration af den bedst tilgængelige viden med patientens præferencer, det kliniske skøn og ressourcer

Patienten er
omdrejningspunktet i
evidensbaseret praksis

POINTE 2

FÆNOMENOLOGI OG HERMENEUTIK

Knyttes evidens til oplevelse , udsagn, genstande i verden eller tilværelsen selv

Forforståelsen disciplineres - man er åben overfor det fremmede.

Forskeren træder et skridt tilbage og lader sig forbavse

Evidens og patientperspektivet

Patientperspektivet

Patientperspektivet angiver, hvad patienten eller dennes pårørende ønsker, forventer og prioriterer i relation til sundhedsydelsen, samt hvad patienten og/eller de pårørende har oplevet eller erfaret
(Dansk selskab for Kvalitet i Sundhedsvæsenet)

PATIENTPERSPEKTIVET

- Når patientperspektivet indfanges/undersøges er det vigtigt at :
 - Afklare hvordan det er fremkommet/undersøgt
 - Med hvilken metode
 - I hvilken kontekst
 - Det er efterprøvet
- Patientperspektivet har altid betydning, både som evidens og på det individuelle niveau

Kvantitativ Data

- › Kvantitative studier kendetegnes ved at de indsamler data i form af tal, det vil sige operationaliserede variable som er egnet til optælling og som kan analyseres ved hjælp af statistiske teknikker. Data foreligger fx i form af udfyldte spørgeskemaer, registreringer og registerdata.

(Nordisk Campbell Center)

KVALITATIV FORSKNING

Kvalitativ forskning bruges til at udforske og forstå menneskers opfattelser, erfaringer, holdninger, adfærd og samspil med andre. Ved kvalitativ forskning indsamler man ikke numerisk data, eksempelvis en patients beskrivelse af egen smerte, frem for et mål for smerte”

(Kilde: Nordisk Campbell Center)

Kvalitativ evidens

- › Beskrivelser
- › Fortællinger
- › Citater
- › Dagbøger
- › Billeder
- › Film
- › OSV.

Kvalitative tilgange
knytter an til forståelse

POINTE 3

Respiratorbehandling og sedation

Respiratorbehandling og sedation har været to sider af samme sag

- › Enten blev patienten sederet for at kunne klare respiratorbehandling, eller patienten blev respiratorbehandlet for at kunne klare sedationen

Paradigmeskifte – vågne patienter

- › Sedationspraksis - ”fra koma til komfort” fra dyb til let eller ingen sedation (Devabhakthuni et al. 2012)
 - › Færre dage i respirator, på intensiv og på hospitalet
- › Mod en mere åben kultur i afdelingen, med øget interkollegialt og interprofessionelt samarbejde
- › Samarbejde med patient og pårørende
- › Humanisering af omgivelserne (Egerod 2009)
- › After care - opfølgning efter intensivterapi (Modrykamien 2012)

Patienten er vækket til et miljø
der er støjende og ukendt

Hvordan kan vi mindske generne
for patienten?

Meningsfulde øjeblikke med musik

- > Meget få undersøgelser har undersøgt både oplevelsen såvel som den fysiske og fysiologiske virkning af levende musik på en voksen intensivafdeling
- > Vores undersøgelse har belyst begge aspekter og er en af de første af sin slags

Results

TABLE 2 Gender distribution and oxygen treatment

Respiration	Male	Female	Total
Intubated	n= 3	n= 2	n= 5
Tracheostomy	n= 3	n= 4	n= 7
Oxygen therapy	n= 7	n= 8	n= 15
Total	n= 13	n= 14	n= 27

TABLE 3 Age and length of stay (LOS)

Variable	Freq.	Mean	Std. dev.	Min	Max
Age	n=27	58	18.54	21	83
LOS	n=27	10	22.68	1	119

TABLE 4 Wilcoxon Signed Rank Test

Variable	Freq.	Mean	Std.err	Std.dev	[95% CI]	% diff.	p-Values
¹ HR(b)	n=27	83.33	2.99	15.52	[77.19 89.47]		
HR(a)		79.00	3.28	17.07	[72.25 85.75]		
HR(diff)		4.33	1.75	9.11	[0.73 7.94]	5.05	0.0075
² RR(b)	n=27	19.37	.81	4.21	[17.71 21.03]		
RR(a)		16.44	.55	2.83	[15.32 17.57]		
RR(diff)		2.93	.62	3.23	[1.65 4.21]	12.98	0.0002
³ MAP(b)	n=27	87.19	3.50	18.21	[79.98 94.39]		
MAP(a)		83.89	3.45	17.93	[76.79 90.98]		
MAP(diff)		3.29	1.59	8.29	[.02 6.58]	3.44	0.0748
⁴ NRS(b)	n=27	1.56	.54	2.79	[.45 2.66]		
NRS(a)		1.19	.47	2.45	[.22 2.15]		
NRS(diff)		.37	.14	.74	[.08 .66]	32.24	0.0083
⁵ HRV(b)	n=27	3.09	1.08	5.60	[0.88 5.31]		
HRV(a)		3.15	0.91	4.75	[1.27 5.03]		
HRV(diff)		-0.06	-0.40	2.09	[-.88 .77]	52.88	0.0166

(b) before (a) after

¹Heartbeat pr minut, ²Respiration rate, ³Mean arterial blood pressure, ⁴Numeric ranking scale for pain, ⁵Heartrate variation

Et samlende fortælling

-
- › Der kommer alle mulige lyde inde fra nabostuen jeg hører dem helt tydeligt, høje pib lyde og stemmer der snakker, men jeg hører ikke hvad de taler om. Så kommer der to søde unge mennesker og skal spille koncert for mig. Tænk sig kun for mig, det er da fantastisk at de gider. De var intet mindre end fantastiske, tænk sig, hvordan man kan lave så flot en lyd. Jeg lukkede øjnene og det lød helt vidunderligt. Jeg følte mig helt afslappet i kroppen for det var en nydelse at høre på. Jeg havde det helt som om jeg havde fået en gave.

Et samlende fortælling

- › Ja jeg blev helt rørt og begyndte at græde og alt muligt, men det var rart. Kender I ikke det, at når nogen synger så smukt begynder man at få kuldegysninger, og det skyller ligesom ned over ens krop. Det er en helt vildt dejlig oplevelse og helt anderledes end alle de mange ubehagelige følelser og ting i min krop som jeg har oplevet her på intensiv, så er det virkelig dejligt at mærke noget i kroppen der føles rart.
- › Det er virkelig behageligt og er det et stykke jeg kender bringer det minderne frem - behagelige minder fra mit liv. Det er utroligt smukt, men jeg er også meget træt og måske holder jeg kun til 2 numre. Men det giver glæde, og jeg lukker øjnene, og svømmer hen til musikken, jeg tror næsten det er den bedste koncert jeg har været til.

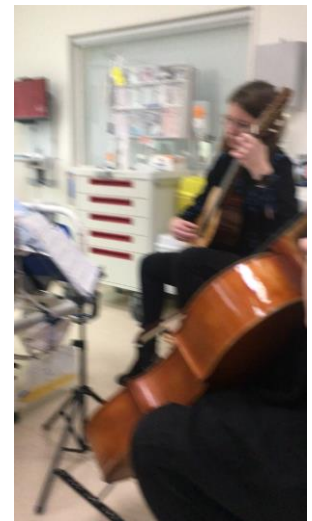
Stor tak til projektgruppen

Aarhus Universitetshospital

- Trine Højfeldt Lund, afdelingssygeplejerske, Intensiv Nord 2
- Ulla Otte, Intensivsygeplejerske, Intensiv Nord 2
- Anne Andersen, Intensivsygeplejerske, Intensiv Nord 2
- Linette Thorn, Specialeansvarlig, Intensiv Nord 2

Det Jyske Musikkonservatorium

- Margrethe Langer Bro, Pianist, Lektor, Ph.d. DJM
- Keld Hosbond, Vicerektor

Værdi og effekt

- › Fundamentet for behandlingerne i sundhedsvæsenet er **kliniske retningslinjer**, som bygger på **bedste viden**. Denne viden opnås **bedst gennem patientnær forskning**, dvs. den forskning, der viser værdien og effekten for patienterne, fordi de er direkte involveret.

Overlæger og professorer: Der spildes alt, alt for mange penge i sundhedsvæsenet

Der er alt, alt for lidt fokus på, om det, der kastes store summer efter, rent faktisk også virker. Vi bør kunne få meget mere ud af pengene – det er milliarder, der er tale om.

▶ AUTOMATISK OPLÆSNING

